

Button verzorgen en verwisselen

Ouderinstructie
Het verzorgen en verwisselen van een
voedingsbutton bij je kind

Button verzorgen en verwisselen

Wat is Ouder- en Kind Educatie (OKE)?

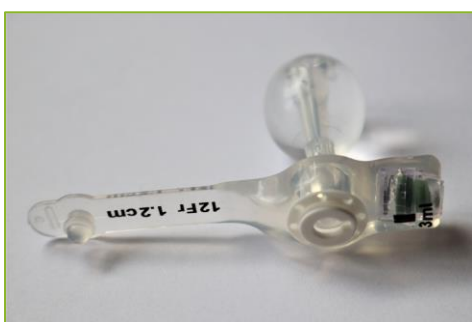
Het programma Ouder- en Kind Educatie (OKE) heeft als doel ouders, jongeren en zorgprofessionals te ondersteunen in het (aan)leren van diverse verpleegtechnische handelingen. Het educatiemateriaal is ontwikkeld voor ouders/verzorgers én voor jongeren die zelfstandig een handeling willen kunnen uitvoeren. De inhoud is vastgesteld met medewerking van ouders en tieners, kinderverpleegkundigen, kinderartsen en medisch pedagogisch zorgverleners uit de academische kindercentra en (kinder)thuiszorgorganisaties.

Waarom deze ouderinstructie?

Je hebt samen met de arts en de verpleegkundige besloten om bij je kind zelf de voedingsbutton te verzorgen en te verwisselen. Deze handeling gaan wij je leren. In deze ouderinstructie geven we je informatie over alles wat er komt kijken bij het verzorgen en verwisselen van de button. We leggen de handeling stap voor stap aan je uit. Na het lezen van deze ouderinstructie weet je hoe je de handeling moet uitvoeren. Wanneer we in de tekst spreken over je kind, bedoelen we daarmee ook het kind dat je verzorgt.

Wat is een voedingsbutton?

Een voedingsbutton is een soort knopje van siliconen. Deze button wordt door de buikwand, via het al bestaande kanaaltje, als een voedingssonde in de maag geplaatst. De button kan alleen geplaatst worden als je kind al een PEG sonde of een gastrostomie katheter heeft. De button heeft bij het uiteinde (het gedeelte wat in de maag zit) een ballonnetje dat met water gevuld moet worden. Op de buik (het zichtbare deel) zit een voedingspoort en een ballonventiel. Met behulp van een verlengslang kan er via de voedingspoort voeding en vocht gegeven worden.

De handeling(en)

Deze ouderinstructie “verzorgen en verwisselen” bestaat uit drie onderdelen.

- Het verzorgen van de huid rondom de button en het draaien van de button. Het verzorgen en draaien doe je elke dag.
- Het controleren van de ballon wat je één keer per week moet doen.
- Het verwisselen van de button wat elke drie maanden moet gebeuren of eerder als de button problemen geeft.

Verzorgen van een voedingsbutton

Welke spullen heb ik nodig?

- Splitgaasje 5x5 cm
- Pleister
- Onsteriele gazen 10x10 cm
- Lauw kraanwater

Hoe voer ik de handeling uit?

Vorbereiding

- Leg het materiaal dat je nodig hebt klaar op een schone plek, binnen handbereik.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handenlcohol.
- Schuif de kleding omhoog zodat de button goed zichtbaar is.

Uitvoering

- Verwijder de pleister en splitgazen.
- Maak de huid rondom de button schoon met onsteriele gazen en lauw kraanwater.
- Maak de huid droog met onsteriele gazen.
- Draai de button een heel rondje.
- Leg een splitgaasje om de button op de huid en zet het gaasje vast met een pleister.

Afronding

- Bespreek met je kind hoe het gegaan is. Bekijk samen of het nodig is de handeling de volgende keer aan te passen.
- Ruim de materialen op.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handenlcohol.

Controleren van de ballon

Welke spullen heb ik nodig?

- Lege spuit van 5 ml
- Beker kraanwater

Hoe voer ik de handeling uit?

Vorbereiding

- Leg het materiaal dat je nodig hebt klaar op een schone plek, binnen handbereik.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handenlcohol.
- Schuif de kleding omhoog zodat de button goed zichtbaar is.

Uitvoering

- Plaats de lege spuit op de ballonaansluiting. Druk de spuit goed aan zodat het ventiel open gaat staan.
- Trek het water op uit de ballonaansluiting. Er zit altijd iets minder water in dan er is ingebracht.
- Haal de spuit van de ballonaansluiting af, en houd de button vast zodat deze er niet uit kan glijden.
- Gooi de spuit met water uit de ballon niet weg, maar vul de spuit aan met kraanwater tot de gewenste hoeveelheid.
- Zet de spuit gevuld met water op de ballonaansluiting.
- Spuit het water in de ballon.
- Houd de stamper van de spuit tegen en haal de spuit van de ballonaansluiting. Hiermee voorkom je dat het water terug de spuit in loopt.

Afronding

- Bespreek met je kind hoe het gegaan is. Bekijk samen of het nodig is de handeling de volgende keer aan te passen.
- Ruim de materialen op.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handenlcohol.

Verwisselen van de voedingsbutton

Welke spullen heb ik nodig?

- De juiste maat voedingsbutton
- Glijmiddel op waterbasis
- Lege spuit van 5 ml (geschikt voor de ballonaansluiting).
- Spuit van 5 ml met 3 tot 5 ml kraanwater (geschikt voor de ballonaansluiting). De hoeveelheid is afhankelijk van de hoeveelheid die in de ballon past, dit staat vermeld op de button.
- Onsteriele gazen 10 x10 cm
- Lauw kraanwater
- Splitgaasje 5x5 cm
- Pleister
- Verlengslang
- Lege spuit van 10 ml
- Spuit gevuld met 10 ml kraanwater

Hoe voer ik de handeling uit?

Vorbereiding

- Leg het materiaal dat je nodig hebt klaar op een schone plek, binnen handbereik.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handenlcohol.
- Haal de nieuwe button uit de verpakking en breng glijmiddel aan op het steeltje van de button.
- Laat je kind liggen.
- Schuif de kleding omhoog zodat de button goed zichtbaar is.

Uitvoering

- Verwijder de pleister en de splitgazen.
- Plaats de lege spuit van 5 ml op de ballonaansluiting. Druk de spuit goed aan zodat het ventiel open gaat staan.

- Trek het water op uit de ballonaansluiting. Er zit altijd iets minder water in dan er is ingebracht.
- Haal de spuit van de ballonaansluiting af.
- Verwijder voorzichtig de button met een draaiende beweging uit het kanaal en houd met je andere hand de buikwand tegen.
- Maak de insteekopening schoon met onsteriele gazen en lauw kraanwater.
- Spuit wat glijmiddel op de huid rondom de insteekopening.
- Druk de button, eventueel met behulp van het inbreng staafje voorzichtig met een licht draaiende beweging in de maag.
- Zet de spuit gevuld met water op de ballonaansluiting.
- Spuit de juiste hoeveelheid water in.
- Houd de stamper van de spuit tegen en haal de spuit van de ballonaansluiting. Hiermee voorkomt je dat het water terug de spuit in loopt.
- Verwijder overtollig glijmiddel.
- Leg een splitgaasje om de button op de huid en zet het gaasje vast met een pleister.
- Open het afsluitdopje van de button.
- Sluit de verlengslang aan op de button.
- Draai de lege spuit van 10 ml op de verlengslang en trek de stamper terug. Controleer of er maaginhoud terug komt.
- Spuit de verlengslang door met 10 ml water.
- Verwijder de verlengslang van de button.
- Sluit het afsluitdopje van de button.

Afronding

- Bespreek met je kind hoe het gegaan is. Bekijk samen of het nodig is de handeling de volgende keer aan te passen.
- Ruim de materialen op.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handenalkohol.

Aandachtspunten

Plaatsing van de button

De button wordt de eerste keer in het ziekenhuis geplaatst. Als je kind al een PEG sonde heeft, wordt deze onder narcose verwijderd. Voor het verwijderen van een gastrostomie katheter is geen narcose nodig. De lengte maat wordt tijdens het verwijderen van de PEG sonde of gastrostomiekatheter bepaald.

Voedingspoort

De voedingspoort van de button is de opening op de buik, die door middel van een afsluitdopje geopend en gesloten kan worden. Deze voedingspoort geeft toegang tot de maag. In de voedingspoort zit een klepje dat ervoor zorgt dat er geen maaginhoud naar buiten kan lopen als het afsluitdopje open staat. Met behulp van een verlengslang, die op deze voedingspoort aangesloten kan worden, kan je voeding, vocht en medicijnen aan je kind geven.

Bij het aansluiten van de verlengslang op de button is het van belang dat de streepjes van de verlengslang en de button in het verlengde van elkaar staan. Daarna draai je de verlengslang een kwart tot driekwart slag (raadpleeg hiervoor de gebruiksaanwijzing). De slang zit dan vast en kan niet losschieten. Je mag nooit een injectiespuit direct op de voedingspoort van de button gebruiken, dan gaat het klepje kapot. Vervang minimaal iedere twee weken de verlengslang.

Ballonaansluiting

De ballonaansluiting van de button is de opening aan de zijkant van de button. Via de ballonaansluiting kun je de ballon vullen die de button aan de binnenzijde van de maag op zijn plek houdt. In de ballonaansluiting zit een klepje dat ervoor zorgt dat het water in de ballon niet uit de ballon kan stromen.

Met behulp van een speciaal spuitje, die op deze ballonaansluiting aangesloten kan worden, kan je water in en uit de ballon halen, om te controleren of er nog voldoende water in zit of om de button te kunnen verwisselen. Het spuitje moet je hiervoor stevig in de ballonaansluiting duwen. De hoeveelheid water die in de ballon past is afhankelijk van de maat en de type button en staat op de button of in de productbeschrijving vermeld. Over vul de ballon niet omdat deze dan kan scheuren.

Reserve button

Zorg ervoor dat je altijd een reserve button in huis heb vóór je de oude button vervangt.

Hygiëne en houdbaarheid

Als thuis de handen worden gewassen met water en zeep dan moet hierbij gebruik worden gemaakt van zeep in een pompje en papieren handdoekjes (tissues, keukenrol). Op een stuk zeep en in stoffen handdoeken verzamelen ziektekiemen zich snel, en zij zijn hiermee een grote infectiebron.

Mondverzorging

Het is belangrijk om goede mondverzorging te blijven geven als je kind zelf niets eet of drinkt. Laat je kind als dat kan regelmatig de mond spoelen, tanden poetsen of een slokje drinken.

Hoe vaak voer ik de handeling uit?

- Het verzorgen van de huid rondom de button moet minimaal één keer per dag gebeuren. Dit mag zo nodig vaker.
- Het controleren van de ballon doe je elke week.
- De button moet elke 3 maanden vervangen worden.

Op welk moment van de dag moet ik de handeling uitvoeren?

Je kan zelf beslissen op welke moment van de dag je de button verzorgt.

Verwissel de button niet kort nadat je kind voeding of medicijnen hebt gekregen. De maag is dan gevuld en bij het verwijderen van de button loopt er maaginhoud uit het kanaaltje.

Wat kan er mis gaan, waaraan kan ik dit zien en wat moet ik dan doen?

Button valt eruit

De button kan er uit vallen als de ballon stuk is. Vervang daarom de button als de ballon stuk is. Zorg er altijd voor dat je een reserve button op voorraad hebt. Als je die niet hebt en de button valt eruit, kun je ook de oude button gebruiken. Breng wel zo snel mogelijk weer een button (of noodkatheter) in omdat het kanaaltje (fistel) anders dicht groeit.

De ballon is lek

Je controleert elke week de inhoud van de ballon. Er verdwijnt elke week een kleine hoeveelheid water omdat het materiaal een beetje water doorlaat. Als er meer dan 1 ml water uit de ballon is verdwenen, kan het zijn dat de ballon lek is en dat de button vervangen moet worden. Een gat of scheur in de ballon is te herkennen doordat bij het opzuigen van water uit de ballon lucht of maaginhoud wordt opgetrokken. Vervang de button als de ballon stuk is.

Lekkage van vocht en /of voeding

Dit kan gebeuren als de ballon niet voldoende gevuld is, of als de button te lang is en naar buiten steekt. Controleer de ballon en spuit er zo nodig extra water in. Raadpleeg de gebruiksaanwijzing voor de maximale hoeveelheid waarmee je de ballon mag vullen. Je kunt ook de ruimte tussen button en huid opvullen met gaasjes zodat deze strakker komt te staan. Tussen het gedeelte van de button wat zich op de buik bevindt en de huid moet ongeveer 3 mm zitten. Mocht de button

voor je gevoel te lang of te kort zijn, neem dan contact op met de (kinderstoma)verpleegkundige.

Huidirritatie rondom de button

Controleer of de juiste maat button is geplaatst en controleer of de ballon voldoende gevuld is. Door lekkage van voeding of vocht kan de huid geïrriteerd raken. Het is belangrijk dat je na het dagelijks verzorgen de huid goed afdroogt. Bij irritatie van de huid kan je zinkzalf gebruiken.

Bij schimmelinfecties kan er zalf of een poeder voorgeschreven worden. Als er wild vleesvorming ontstaat kan je dit behandelen met een speciale zalf. Het recept voor deze zalven of poeder kan je halen bij de huisarts, (kinderstoma)verpleegkundige of behandelend arts.

Drukplek rondom de button

Als er een drukplek ontstaat is de button te kort. Neem contact op met je (kinderstoma)verpleegkundige voor overleg over een andere maat button.

Licht bloeden van de huid rondom de button

Dit komt meestal door groei van wild vlees rondom de button. Stop het bloeden door met een gaasje licht druk uit te oefenen op de huid. Overleg met de arts of (kinderstoma)verpleegkundige of je het wild vlees kan aanstippen met zilvernitraat of dat er een andere oplossing is.

Optrekken van maaginhoud lukt niet na het wisselen van de button

Wissel de houding van je kind en probeer nogmaals maaginhoud op te trekken. Geef als het mogelijk is je kind iets te eten of te drinken en probeer nogmaals maaginhoud op te trekken. Als dat niet mogelijk is of als je nog steeds geen maaginhoud op kan trekken kijk goed naar je kind. Beoordeel of je kind comfortabel is, ook als je probeert voeding toe te dienen. Als je kind dit niet prettig vindt dan verwijder je de button en breng je de button opnieuw in. Probeer dan opnieuw maaginhoud op te trekken. Als het dan nog steeds niet lukt neem je contact op met je behandelend arts of (kinderstoma)verpleegkundige.

Hoe kan ik mijn kind helpen zich prettig te voelen tijdens de handeling?

Twee personen

Verzorg of verwissel de button als het kan met twee personen. Een helpende hand kan in het begin nodig zijn. Ook kan de tweede persoon je kind ondersteunen of

troosten. Het is per leeftijd afhankelijk welke manier het beste werkt. Je kunt hierover advies krijgen van de kinderverpleegkundige tijdens de opname. Soms kan je kind ook zelf meehelpen.

Stem je tempo af

Als je te snel handelt kan dit onrust en stress veroorzaken, als het te langzaam gaat duurt de handeling onnodig lang. Kijk goed naar je kind en waar je kind behoefte aan heeft. Je kan eventueel een pauze inlassen.

Het is belangrijk om de handeling af te stemmen op de behoefte van je kind.

Sommige kinderen hebben controle nodig. In dat geval kunnen de volgende tips helpen.

- Laat je kind het tempo van het inbrengen aangeven.
- Spreek een stopteken af zodat er een pauze genomen kan worden.
- Laat je kind meehelpen waar mogelijk.

Voor sommige kinderen werkt afleiding goed. Dan kunnen de volgende tips helpen.

- Zoek lichamelijk contact, bijv. door de hand vast te houden, met een vinger op de huid te tekenen, te kriebelen of op de huid te blazen.
- Doe een ademhalingsoefening: haal diep adem door de neus, tel tot drie en blaas dan de adem weer uit door de mond.
- Bekijk samen een pop-up boek of prentenboek.
- Zorg voor afleiding door samen een liedje te zingen, te tellen, het alfabet op te zeggen, muziek te luisteren of een fantasieverhaal te maken.
- Laat je kind een spelletje doen op de telefoon of tablet

Hoe blijft mijn kind vertrouwen hebben in mij als ouder?

Benoemen

Vertel aan je kind wat er gaat gebeuren en wat je gaat doen. Dit geeft veiligheid en vergroot de voorspelbaarheid. Praten op een lage toon kan een kind geruststellen en troost bieden.

Oogcontact en vriendelijke gezichtsuitdrukking

Probeer zoveel mogelijk een vriendelijke gezichtsuitdrukking te laten zien. Je kind heeft dit tijdens een moeilijk en spannend moment extra nodig.

Wie mag de handeling uitvoeren?

Volgens de wet is het verzorgen en verwisselen van een button een risicovolle handeling die alleen uitgevoerd mag worden door iemand die hierin getraind is. Daarom krijg je hierover informatie via deze ouderinstructie en oefen je de handeling met de verpleegkundige. Je mag de button gaan verzorgen en verwisselen als je je zeker genoeg voelt om dit te doen en de verpleegkundige je deskundig genoeg vindt. Het getekende certificaat is hiervoor het bewijs.

Praktische tips voor thuis

Naar opvang/school

Je kind kan naar de opvang of naar school. De verzorging van de button kan thuis plaats vinden.

In bad/douchen/zwemmen/sporten?

Je kind mag in bad, douchen en zwemmen. Zorg ervoor dat de huid rondom de button na het baden of zwemmen goed wordt droog gedept. Dit is om huidbeschadiging of huidirritatie te voorkomen. Sporten met een button is geen probleem. Je krijgt over deze onderwerpen instructies van de (kinderstoma)verpleegkundige.

Hoe plan ik de handeling in het dag en week ritme?

Het verzorgen van de button moet dagelijks gebeuren, het moment van de dag kun je zelf beslissen. De ervaring is dat de verzorging meestal tijdens of na het wassen gedaan wordt.

Verwissel de button pas 1 tot 2 uur nadat je kind voeding of medicijnen heeft gekregen, anders is de maag gevuld en bij het verwijderen van de button loopt er maaginhoud uit het kanaaltje.

De handeling uitvoeren op meerdere locaties

Het verzorgen kan op elke plaats worden uitgevoerd. Zorg er altijd voor dat alle spullen aanwezig zijn. Het is niet wenselijk om het verwisselen van een button op verschillende plekken te doen. Soms kan dit niet anders als de button er plotseling uit is en er echt meteen een nieuwe ingebracht moet worden. Als dit zo is bij je kind, zorg er dan voor dat je altijd een tas mee hebt met de benodigde spullen voor het inbrengen van een nieuwe button. Ook nu is het belangrijk dat je kind weet wat er gaat gebeuren. Dit vergroot het gevoel van voorspelbaarheid, vertrouwen en veiligheid.

Welke ruimte in het huis is geschikt om handeling uit te voeren?

Kies een ruimte in huis waar de handeling wordt uitgevoerd en doe dit het liefst elke dag op deze plek. Voer de handeling niet uit op een veilige plek, zoals het bed, kinderwagen of speelplek. Tijdens het verwisselen van de button moet je kind kunnen liggen.

Waar in het huis bewaar ik veilig de spullen?

Gebruik een vaste plek voor het bewaren van het materiaal en zorg ervoor dat kinderen hier niet bij kunnen komen.

Iets vergeten, wat moet ik dan doen?

Als je een keer vergeten bent om de verzorging te doen is dit niet erg. Verzorg de button dan op een moment dat het je uitkomt.

Wie kan ik bellen als ik een vraag heb of ergens over twijfel?

Neem bij twijfels of vragen over de handeling altijd contact op met de arts of (kinderstoma) verpleegkundige. Maak bij ontslag uit het ziekenhuis of op de polikliniek afspraken met wie en hoe je contact op kan nemen.